

Πρέπει να χωρίσουμε την πολιτεία του από το έργο του.

Η πολιτεία του δεν ήταν ιδιαίτερα αξιέπαινη. Είχε την τάση να αυτοδιαφημίζεται, να χρησιμοποιεί «μέσα» (οικογένεια, πολιτικούς, κοσμικούς, λογοτεχνικούς παράγοντες). Αυτή η τάση του θίχτηκε από τον Ν. Χριστιανόπουλο, όταν έγραψε «Τό τσογλάνι» ('Διαγώνιος', τ. 1, Ιανουάριος-Μάρτιος 1965, Θεσσαλονίκη, σσ. 10-16), είναι έπειτα γνωστό ότι ως πρόεδρος της Εταιρείας Συγγραφέων, καταστρατηγώντας το καταστατικό, έβαλε στην εταιρεία πολλούς φίλους και γνωστούς του. Είναι επίσης γνωστό ότι με την έκπομπή του «Άξιον Έστί» αναγόρευσε καμιά χιλιάδα μεγαλοφύεις πεζογράφους, ιστορικούς, λαογράφους, ποιητές κ.λπ. Κι ο λόγος; Ο τζόγος (οι μαραθώνιες έκπομπές πληρώνονταν) και η προσωπική διαφήμιση. Θά σταματήσω εδώ. Αυτά, πιστεύω, θά ξεχαστούν, αν και για τους Φαναριώτες δεν ξεχάστηκε η πολιτεία τους. Σημασία έχει πάντως το πεζογραφικό του έργο.

Λοιπόν. Από το πεζογραφικό του έργο προέχει η τριλογία του «Τό φύλλο», «Τό πηγάδι», «Τ' άγγέλιασμα». Έχουν τη δροσιά της νιότης και την ώριμότητα του συμβολισμού τους. Θεωρείται συμβολικό έργο το «Φθινόπωρο» του Κ. Χαντζόπουλου, αλλά με τον Βασιλικό είμαστε πολύ μακριά. Έδω έχουμε αλληγορικό συμβολισμό. Άλλα γράφει, ο πεζογράφος, και άλλα ύπνοει. Είναι μια πρωτοτυπία. Δεν ξανάγινε στην ελληνική πεζογραφία. Ήδη μ' αυτή την πρωτοτυπία περνάει πλησίον στο έδαφος του μοντερνισμού. Γιατί δεν είναι μόνο η τεχνική, είναι κυρίως ό,τι ύπνοει και ύποβάλλει. Τό φύλλο αναπτύσσεται τερατωδώς. Τό πηγάδι μοιάζει χαώδες, τό άγγέλιασμα είναι ποιο ανθρώπινο, αν και τυραννικό (μακρινό άρωμα Φ. Κάφκα). Όπως και να δεί κανείς την τριλογία, ήταν μια πεζογραφική έπιτυχία. Ήταν ταυτόχρονα και μια σπουδαία υπόσχεση για τό μέλλον. Πρίεργο ωστόσο, ο Βασιλικός σάν να έχασε έκτοτε τό τάλαντό του. Η σειρά που έγραξε στο Παρίσι τό «Καφενεϊόν Έμγκγκρέκ», «Τό ψαροντούφεκο», κ.ά., είναι χαμηλής στάθμης, αλλά και γενικότερα δεν ξαναβρήκε, την πρώτη του έξαρση. Όμως ή φήμη ήρθε από άλλο, από τό βιβλίο «Ζ», ένα δημοσιογραφικό άφήγημα που αναφερόταν στη δολοφονία του Γ. Λαμπράκη, τόν ανακριτή Χ. Σαρτζετάκη τόν εισαγγελέα Π. Δελαπόρτα και όλη την υπόθεση. Ήταν μια πολιτική δολοφονία ενός άριστερου βουλευτή που έκανε πάταγο. Τό βιβλίο διαβάστηκε, μεταφράστηκε, κινηματογραφήστηκε και έκανε την τύχη του. Μαζί και ο συγγραφέας του.

Τώρα τί θά μείνει στο μέλλον από τό έργο του Β. Βασιλικού κανείς δεν ξέρει. Άς μήν ξεχνούμε ότι πολλοί προφήτες, πάνω σ' αυτό τό ζήτημα, έχουν διαφευστεί.